

Motion till riksdagen 2007/08:Ub513

av Marie Granlund m.fl. (s)

Vuxnas lärande

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att återinföra en hög ambition att erbjuda en flexibel och lättillgänglig vuxenutbildning där alla som har behov av det kan delta.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att stärka det statliga stödet till kommunal vuxenutbildning.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om riktade insatser för att underlätta för studieovana grupper att studera.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att snarast komma i gång med de ettåriga yrkesutbildningarna inom bristyrken enligt Skolverkets förslag.

Vår syn på vuxenutbildning

Utbildning är en rättighet för alla. Men alla har vi olika förutsättningar att tillgodogöra oss denna rättighet under olika perioder av livet. Det kommer alltid att finnas elever som av olika skäl behöver fylla igen kunskapsluckor i vuxen ålder. Därför är det för oss socialdemokrater självklart att alla ska få mer än en chans att skaffa sig de kunskaper som behövs för att kunna leva ett gott liv och vara efterfrågade på arbetsmarknaden. De förändringar som konstant pågår på arbetsmarknaden gör att arbetskraften ständigt har ett behov av kunskapspåfyllnad. Att satsa på vuxenutbildning är ett av de mest effektiva sätten att bryta kunskapsklyftor mellan människor och minska segregationen.

Fel! Okänt namn

Historik

Tidigare socialdemokratiska regeringar har under lång tid byggt ut vuxenutbildningen på olika vis, trots en motvillig opposition. Under den speciella vuxenutbildningssatsning som kallades Kunskapslyftet deltog närmare en miljon vuxna. Även andra riktade insatser för att åstadkomma minskad social snedrekrytering till studier ledde till att människor som aldrig skulle ha vågat ta steget annars började studera. Exempel på sådana insatser är det riktade statsbidraget fördelat utifrån behov, rekryteringsbidraget, korttidsstudiestödet, 25:4-regeln, inrättandet av Centrum för flexibelt lärande och studerandevillkoret i a-kassan. Det är olyckligt att allt detta nu upphör eller läggs ned. Dessutom har det statliga anslaget till kommunal vuxenutbildning minskat med en tredjedel. För oss socialdemokrater är det självklart att fortsätta driva en politik med riktade satsningar för att kompensera de vuxna som tidigare fått minst av samhällsresurserna.

Vikten av det livslånga lärandet

Trots prioriterade satsningar på vuxenutbildning finns det fortfarande många vuxna (cirka 800 000) i Sverige som saknar fullgången gymnasieutbildning. Många vuxna har dessutom utbildningar som behöver uppdateras och kompletteras för att de ska fortsätta vara efterfrågade på arbetsmarknaden. Med tanke på hur många gånger den som går ut gymnasiet i dag måste räkna med att byta jobb och bransch vore det oklokt att inte ha ett utbildningssystem som är anpassat för livslångt lärande. Målet är en generös och flexibel vuxenutbildning där en mångfald av utbildningsanordnare har ett så pass brett utbud att alla kan hitta en form som passar dem när de vill studera i vuxen ålder. Vi menar att det är särskilt viktigt att stimulera dem med kort utbildning så att de vågar satsa på vidareutbildning. Här har inte minst folkbildningen med sin breda verksamhet en mycket viktig funktion att fylla. Även validering är ett viktigt instrument i det framtida livslånga lärandet, och metoderna för validering behöver utvecklas och kvalitetssäkras.

När vi lär mer växer vi som människor och fungerar bättre på alla plan, som ansvarstagande föräldrar, som goda grannar och som arbetskamrater som bidrar till utveckling på arbetsplatsen. En nation som satsar på god infrastruktur när det gäller utbildning står sig också mycket bättre i konkurrensen om de framtida jobben när *hela* arbetskraften har en god generell grund att stå på och snabbt och flexibelt kan inhämta de nya kunskaperna och passa in i arbetslivets olika delar där behov uppstår. Det åstadkommes bäst genom bra studiestöd och ett brett utbud av olika studieformer. Vi socialdemokrater vill därför genomföra en särskild satsning på vuxenutbildning.

Komvux

Sverige som nation har allt att vinna på att fler lär mer. Vi vill särskilt stimulera de som har kort tidigare utbildning att våga satsa på att utbilda sig genom att skapa generösa studiestöd och erbjuda en mångfald av studieformer. Antalet platser i vuxenutbildningen är också avgörande för om vi ska kunna stå upp för visionen om att det livslånga lärandet ska gälla alla. Vi vänder oss emot synen att vuxenutbildning enbart är ett arbetsmarknadspolitiskt instrument. Därmed är det oacceptabelt att antalet platser på komvux och i annan vuxenutbildning har minskat kraftigt. Det statliga anslaget till komvux bör höjas med de 600 miljoner kronor som regeringen tidigare har tagit bort. Vi är också kritiska till att de särskilda statliga bidragen till kommunerna för vuxenutbildning har upphört. Dessutom valde den borgerliga regeringen att inte längre fördela resurserna till kommunerna efter utbildningsbehov, vilket drabbar de kommuner där utbildningsnivån är lägre.

Den framtida gymnasieskolans krav på mer vuxenutbildning

Med den gymnasieskola som regeringen har aviserat kommer ambitionerna att sänkas på de yrkesinriktade utbildningarna genom att kunskapskraven i matematik, svenska och engelska blir lägre. Vi anser att det är helt fel väg att gå att sänka ambitionerna. Fler, inte färre, måste få de kunskaper som är så viktiga för både individens och landets framtid. En välutbildad befolkning är en av tillväxtens drivkrafter. Utan en fullständig gymnasieutbildning är det svårt att få och behålla ett arbete. När inte alla gymnasieutbildningar ger högskolebehörighet skapas också återvändsgränder i utbildningssystemet. När regeringen samtidigt monterar ned vuxenutbildningen blir det än svårare att ta sig ur dessa återvändsgränder. De som gör "fel" val i ungdomsåren får svårt att ta igen det senare i livet. För oss är det en självklarhet att alla har rätt till fler chanser i livet.

Sfi

Dagens svenskundervisning för invandrare (sfi) behöver utvecklas mot större individualisering och fler garanterade undervisningstimmar per vecka. Sfi-undervisningen behöver integreras med det omgivande samhället på ett tydligare vis och kunna kombineras med praktik, arbetslivsorientering, validering av betyg och kompetens samt annan utbildning och förvärvsarbete. Socialdemokraterna vill komplettera sfi med intensivkurser för dem som har studievana och snabbt vill lära sig svenska. Därför föreslår vi att Södertörns högskola, Malmö högskola och Högskolan i Gävle högskola ska erbjuda intensiv-

Fel! Okänt namn på

kurser i svenska för invandrare för personer med akademisk examen – totalt 500 platser. Därutöver föreslår vi att en kommun som har uppnått goda resultat i utbildningen i svenska för invandrare ska få i uppdrag av staten att arrangera motsvarande intensivutbildning för icke-akademiker på distans, med nationellt intag och statlig ersättning, också 500 platser.

Lärare som undervisar i sfi bör uppfylla behörighetskraven på samma sätt som inom övriga delar av utbildningsväsendet. Framgångsrik sfi-undervisning kräver många aktiva och ansvarstagande aktörer, och det finns goda exempel på kommuner i landet där man uppnått mycket bra resultat.

Fristående vuxenutbildning

Regeringen har tillsatt en utredning som ska lämna förslag på hur ett system med fristående utbildningsverksamheter som motsvarar skolformerna inom det offentliga skolväsendet för vuxna kan se ut. En utgångspunkt för utredarens arbete ska vara att kommunerna ska behålla ansvaret vad gäller mottagande och intagning. Oavsett vad utredningen kommer fram till är det viktigt att slå vakt om fortsatt bredd och vikten av att inte helhetsansvaret och helhetssynen går förlorad.

Kvalificerad vuxenutbildning

Den kvalificerade yrkesutbildningen är en viktig del av vuxenutbildningen som i mycket hög utsträckning leder till arbete. Erfarenheterna från hittills genomförda kvalificerade yrkesutbildningar är en god utgångspunkt när det gäller att fortsätta utveckla såväl dessa utbildningar som andra vuxenutbildningar med yrkesinriktning. Behovet och efterfrågan av kvalificerade yrkesutbildningar ökar.

Yrkesinriktad utbildning inom komvux

Det finns ett behov av mer yrkesinriktade utbildningar inom vuxenutbildningen som i dag främst är fokuserad på teoretiska kurser. Det finns också ett behov av att skapa möjligheter för dem som har gått studieförberedande program på gymnasieskolan att skola om till mer praktiska yrken och för dem med yrkesutbildning att omskola sig till annat yrke. Särskilt viktigt är det att skapa möjligheter till omställning mot bristyrken som till exempel el, fordon, VVS eller vård och omsorg. När det gäller ettåriga utbildningar till bristyrken gav den förra regeringen Skolverket i uppdrag att ta fram kursplaner för att snabbt kunna komma i gång med dessa utbildningar. Med tanke på den ar-

Fel! Okänt namn på

betskraftsbrist som råder inom flera av dessa områden är det nu hög tid att komma i gång med dessa utbildningar enligt Skolverkets förslag.

Stockholm den 3 oktober 2007

Marie Granlund (s)

Mikael Damberg (s)

Louise Malmström (s)

Thomas Strand (s)

Agneta Lundberg (s)

Peter Hultqvist (s)

Caroline Helmersson-Olsson (s)